

D Y N A M I S C H P O R T R E T

Fruitweelde in de Betuwe

'Ik heb hier
een **opdracht**
– zo voelt
het voor mij –
een opdracht
als boer'

In januari 2011 ondertekende Elze-Lia Visser-Westerweele (50) het koopcontract van 3,7 hectare in Ingen. Haar jeugdroom om boer te worden kon op dit perceel eindelijk vorm krijgen. In de afgelopen vijf jaar is de kale akker getransformeerd in een weelderige boomgaard waar insecten, vogels en hazen van meegenieten. En Elze-Lia? Ze heeft veel tegenslagen moeten verwerken, maar voor het eerst in haar leven lukt het haar om te aarden.

Tekst en foto's: Annelijn Steenbruggen

Het is begin augustus. Aan het eind van een vrijdagmiddag heb ik met Elze-Lia afgesproken op haar fruitteeltbedrijf in Ingen. Hoewel de boomgaard er weelderig uitziet met bloeiende klaver tussen het gras, wuivend riet langs de slootkanten en een diversiteit aan hagen en bloemen rondom de percelen, oogt het geheel ook goed onderhouden en geordend. Het erf en de werkruintes zijn opgeruimd en het gras tussen de fruitbomen en -struiken is gemaaid. Ik ben een kwartiertje te vroeg en zie hoe Elze-Lia de mensen die vandaag bramen hebben geplukt bedankt voor hun inzet. "Met mijn Poolse seizoenarbeiders probeer ik Pools te praten", vertelt Elze-Lia later. Dat ze zo zorgvuldig met haar werknemers omgaat, wordt gewaardeerd. Een Pools echtpaar is voor het vierde teeltseizoen op rij bij haar teruggekomen. Hoe belangrijk goede arbeiders zijn, is één van de grote lessen die Elze-Lia afgelopen vijf jaar geleerd heeft: "Het is een belangrijke kostenpost waar ik heel efficiënt mee om moet gaan. Ik heb bijvoorbeeld berekend dat ik niet zelf moet plukken maar dat ik mijn arbeiders heel strak moet aansturen en managen. In het eerste jaar wist ik dat nog niet en dat heeft me veel geld gekost."

Wageningen

De wens om boer te worden, droeg Elze-Lia dertig jaar met zich mee. "Op mijn vijftiende werkte ik elke zaterdag bij een tuinder", vertelt ze. "Dat vond ik zo leuk, daar wilde ik wel mijn beroep van maken. Als je wvo hebt gedaan – zoals ik – en je zegt 'ik wil boer worden', dan

ga je naar Wageningen. Daar startte ik met een studie tuin- en landschapsarchitectuur. Ik moest ontwerpen maken zonder me wat aan te trekken van de bodem. Dat voelde voor mij heel beroerd: ik besepte dat ik me juist met die bodem wilde bezighouden. Toen ben ik overgestapt naar cultuurtechniek. Daar leerde ik hoe je na inpoldering de bodem geschikt maakt voor landbouw. In die tijd kwam het milieu in opkomst en ging ik stage lopen bij een bureau voor bodemsanering. Voordat ik afgestudeerd was, werd ik er al aangenomen. Vervolgens heb ik twintig jaar met ontzettend veel plezier als bodemadviseur gewerkt, eerst in vaste dienst en daarna als zelfstandige."

Kraaybeekerhof

In 2008 kwam bij Elze-Lia de gedachte terug: 'Ik zou toch boer worden? Wat doe ik daar nog mee?' De man van Elze-Lia is opgegroeid op het platteland en deelde haar interesse om buiten te wonen met een stukje eigen grond. "Het is nu of nooit", zeiden ze tegen elkaar. "Als ik het doe", besepte Elze-Lia, "dan wel biologisch." Als bodemadviseur heeft ze verschrikkelijke bodemvervuilingen gezien en daar wilde ze niet aan meewerken. Bovendien at ze al jaren biologische voeding en kreeg ze huidallergie van diverse chemische stoffen. Haar eerste stap was dan ook een bijscholing of omscholing naar biologische landbouw zoeken. Via internet kwam ze bij de tweejarige deeltijdopleiding van Kraaybeekerhof terecht.

"Oh, ze beginnen morgen al", constateerde Elze-Lia. Ze belde direct

D Y N A M I S C H P O R T R E T

naar de academie en de volgende dag zat ze bij Michiel Rietveld in de schoolbankjes. Dat het een biodynamische landbouwcurcus was, ontdekte ze daar pas. "Ik had eroverheen gelezen. Waarschijnlijk omdat ik nog nooit van BD had gehoord." In die eerste les zei Michiel: "Ik ga jullie wat vertellen over antroposofie. Zet de luiken open. Als het niks voor je is dan heb je het in ieder geval open ontmoet."

Wat Elze-Lia toen hoorde, vond ze heel erg intrigerend: "Er vielen voor mij een aantal puzzelstukjes op z'n plek. De invloed van de kosmos was zo'n puzzelstukje. Dat de maan invloed op de aarde heeft, zien we dagelijks met eb en vloed. Maar dat die krachten ook op de bodem en planten inwerken, had ik mij tot nog toe beperkt gerealiseerd. Door het verhaal van Michiel vond ik het ook zo logisch dat de planeten en sterren invloed hebben. Ik heb die luiken dus niet dichtgegaan, zeker niet. Een heleboel dingen begreep ik toen niet – en nog steeds niet – maar ik voel en ervaar dat het klopt."

Opa

Tijdens haar eerste stage op een groentebedrijf beseftte Elze-Lia opeens hoe oud ze was: "Bukken, op mijn knieën werken, weer opstaan. Dat trok mijn lijf niet meer. Ik overleefde het op paracetamol. Mijn tweede stage op een fruitteeltbedrijf beviel fysiek veel beter. Bovendien is mijn opa fruitteeler geweest in Zeeland en de opa van mijn man was fruitteeler in Noord-Holland. Ik vond het een leuk idee om daartussenin – in de Betuwe – in de voetsporen van onze opa's te treden.

Voor appels en peren – wat onze opa's teelden – heb je minimaal 10 tot 12 hectare nodig. Zo'n groot bedrijf past niet in mijn hoofd. Kleinfruit rendeert beter per hectare en heeft meer het formaat dat ik kan overzien én financieren."

Inmiddels is het kleinfruit-bedrijf van Elze-Lia het zesde teeltseizoen ingegaan. "Nu ik ruim vijf jaar bezig ben, begrijp ik waarom mijn moeder het bedrijf van mijn grootouders niet heeft overgenomen: het boerenberoep is een heel heftig bestaan. De consument zou meer moeten weten met welke risico's en weerbaarheid een boer te maken heeft. Niet alleen fruitteelt maar alle sectoren hebben het heel zwaar. Het is echt moeilijk om met landbouw je boterham te verdienen. Ik besef het nu omdat ik het zelf aan den lijve ondervind."

Suzuki-vlieg

De tegenslagen die Elze-Lia het hoofd moest bieden, lagen in de beginjaren met name aan de afzetkant: "In 2013 had ik mijn eerste grote oogst. Omdat ik nog in omschakeling zat, hadden de groothandelaren geen interesse in mijn product. Ik heb me toen aangesloten bij de veiling. De prijs die ik daar kreeg, was nog lager dan mijn verpakkingskosten." Inmiddels heeft ze de afzet goed geregeld maar drie jaar geleden deed de Suzuki-fruitvlieg zijn intreden. Elze-Lia: "Toen ik met mijn bedrijf begon, bestond die vlieg alleen in Zuid-Europa. Ik denk dat hij via de fruitstallen in de Betuwe – die kersen uit Italië verkopen – hiernaartoe is gekomen. De vlieg begon in mijn kersen.

Voordat de kers rijp is, legt het vrouwtje er al eitjes in. Binnen een maand brengen ze een nieuwe generatie voort en elk vrouwtje legt 300 eitjes. In de acht weken dat er kersen aan mijn bomen hingen, had ik dus twee tot drie generaties Suzuki-vliegen gekweekt. Nadat de kersen oogst klaar was, vlogen ze in een keer door naar mijn bramen en frambozen waar ze grote schade hebben aangericht. Om mijn bramen en frambozen te sparen, heb ik afgelopen twee jaar de kersen groen geoogst en vernietigd. Ik heb nu het besluit genomen om de kersen er helemaal uit te doen. Aan mijn kersenboomgaard heb ik veel werk en kosten en nauwelijks opbrengst gehad. Daar heb ik mee te dealen."

Deel van het geheel

Als we even later door de kersenboomgaard lopen, is het leed er niet aan af te lezen. Ook dit perceel is goed onderhouden met keurig gemaaid gras en gezond ogende bomen die vol in het blad staan. Elze-Lia laat zich dan ook niet door de tegenslagen afleiden of naar beneden trekken. "Dat weiger ik gewoon. Als ik naar het geheel kijk, zie ik dat het per saldo steeds beter gaat. Er is een lijn omhoog. Bovendien gebeuren er hele leuke dingen, zoals dat Fruittuin van West in Amsterdam mijn vijfhonderd kersbomen overneemt. Ook leer ik ontzettend veel. Op het persoonlijke vlak heb ik bijvoorbeeld

geleerd om los te laten. Als ik ergens mijn zinnen op zet, dan ben ik van nature geneigd om net zo lang te duwen en trekken tot ik het voor elkaar heb. In de landbouw werkt dat niet. Als mens kan ik een bepaalde kant op willen maar als dat niet lukt dan is er toch iets in de kosmos – misschien zijn dat engelen – die iets anders met mij voor hebben. Daarop vertrouwen is de kern. Ik doe dit bedrijf niet alleen. Dat kan ook niet. Er is veel meer om dit te helpen bestaan en ontwikkelen. Ik merk dat er allerlei invloeden zijn die ik niet kan grijpen maar die er wel voor zorgen dat het hier steeds beter wordt. Natuurlijk word ik ook steeds vakbekwamer maar dat het beter gaat, komt niet door mij. Het is voor mij de kunst om de juiste dingen te doen om die ontwikkeling te faciliteren. Maar ik ben die ontwikkeling niet, ik ben slechts een deel daarvan."

Draken verslaan

"Waar wil het bedrijf met mij naar toe? Waar wil het geheel naartoe?", is dan ook de vraag die Elze-Lia zich nu regelmatig stelt. Haar persoonlijke thema daarbij is het zorgen voor de bodem. "Enerzijds is dat de basis van het leven: zonder bodem geen oogst en geen voedsel. Anderzijds is het mijn zoektocht om mij geaard te voelen. In mijn leven ben ik achttien keer verhuisd. Hier ben ik eindelijk aangekomen, dit is mijn plek. Soms – als het even moeilijk gaat – denk ik: ik verhuis wel weer. Door het besef dat ik deel ben van het geheel kan ik dat niet maken. Ik heb hier een opdracht – zo voelt het voor mij – een opdracht als boer."

Hoe ziet Elze-Lia de toekomst van haar bedrijf? "Het is er nog maar net," aldus Elze-Lia. "Ik zie het als het begeleiden van een kind. Het heeft nu de leeftijd dat het begint te lopen en een eigen willetje ontwikkelt. Ik wil het graag zo begeleiden dat het kan uitgroeien tot een mooie volwassene met een eigen identiteit. Concreet betekent dit dat Fruitweelde zich verder ontwikkelt tot een mooi stukje aarde waar mooie mensen, mooie planten en mooie dieren met elkaar een mooi geheel vormen van blije wezens. Daaruit kan ik als boer dan weer de kracht putten om tegenslagen te bedwingen of – met andere woorden – om draken te verslaan. De Suzuki-vlieg is een van die draakjes maar er zullen altijd nieuwe draken komen. Dat hoort erbij. Elke draak leert me ook weer wat en helpt mij om een stapje verder te komen." 🐉

Fruitweelde

P. van Westrhenenweg 16
4031 JP Ingen
www.fruitweelde.nl

3,7 hectare lichte rivierklei.

Fruitteelt (bramen, pruimen, kiwibessen, frambozen, kersen) en groenteteelt. Vier bijenvolken met de namen Kitty, Esdoorn, Angel en Spirit in samenwerking met Odin-imker Jos Willemse.

Rechtsvorm: Fruitweelde is het eenmans-bedrijf van Elze-Lia Visser-Westerweele. Haar echtgenoot heeft een fulltime ICT-baan en is daarnaast de imker op het bedrijf. Ook is er een moestuin waar mensen uit de buurt zelf groenten kunnen oogsten, De Groentehof. Dit is een gezamenlijk initiatief met biodynamisch tuinder Klarien Klingen.

Afzet: Fruitweelde is aangesloten bij coöperatie Nautilus. Al het verse fruit gaat via de groothandel naar de natuurvoedingswinkels en maaltijdboxen, waaronder Beebox. Beschadigd fruit gaat direct naar het vrieshuis en wordt ingevroren verkocht aan producenten van biodynamische sappen en jams. De groentes worden door middel van zelfoogst-abonnementen afgezet in de buurt.